

NAT 34 - 2020
14.04.2020

Domnului Ion Chicu
Prim-ministrul Republicii Moldova

Domnului Igor Șarov
Ministrul Educației, Culturii și Cercetării

Apel public privind asigurarea procesului de învățământ pe timp de pandemie COVID-19

În contextul stării de urgență, accesul tinerilor la educație este un subiect de importanță majoră și trezește îngrijorări cu privire la capacitatea instituțiilor de învățământ de a răspunde în timp util la criza actuală și de a asigura dreptul egal la educație pentru toți tinerii din R. Moldova.

Prin semnarea și ratificarea Convenției ONU privind drepturile copilului, a Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, al Acordului de asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova, precum și prin aprobarea Strategiilor sectoriale în domeniul educației, Republica Moldova se angajează să creeze un sistem de educație incluziv și accesibil tuturor, care să ofere o educație de calitate și să contribuie în timp la dezvoltarea socio-economică a țării. Cu toate acestea, pe timp de pandemie generată de COVID-19, metodele tradiționale utilizate în sistemul de învățământ limitează accesul tinerilor la educație de calitate .

În acest context, prin intermediul platformei online U-Report Moldova, Consiliul Național al Tineretului din Moldova a efectuat un sondaj în rândul a 5247 de tineri (cu vârsta de până la 24 ani) din toate regiunile țării pentru a identifica obstacolele cu care aceștia se confruntă în procesul de învățare. Astfel, am constatat că în perioada stării de urgență, **accesul tinerilor la educație de calitate este limitat**, atât din cauza lipsei tehnologiilor informaționale și a conexiunii la internet, în special în rândul elevilor și studenților din categoria social vulnerabili, cât și din cauza capacității reduse a cadrelor didactice de a utiliza instrumentele digitale în scopuri educaționale.

Pentru justificarea celor menționate venim cu descrierea problemei și setul de măsuri pentru soluționarea acesteia.

Accesul tinerilor la educație de calitate în perioada stării de urgență (17 martie - 15 mai 2020)

Problema: În perioada stării de urgență, accesul tinerilor la educație de calitate este limitat.

Cauza 1: Accesul tinerilor la educație de calitate în perioada stării de urgență este limitat de lipsa tehnologiilor și/sau a internetului în rândul tinerilor, în special în rândul celor din categoria social-vulnerabili.

Potrivit sondajului „U-Report¹”, efectuat la sfârșitul lunii martie 2020, la care au participat 5247 de tineri din toate regiunile țării, **45% din cei intervievați au menționat că cunosc elevi care nu au acces la tehnologie și/sau internet și nu pot practica lecțiile online**. Conform Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației², în 2018, nivelul de penetrare a serviciilor de acces la Internet fix în bandă largă era de 17,5%, cu circa 623,135 abonați (în creștere cu doar 1 p.p. față de 2017). În același timp, rata de penetrare a serviciilor de acces la Internet mobil este de 83%. Totodată, există indicatori care sugerează o inegalitate înaltă în accesibilitatea și utilizarea tehnologiilor. Potrivit BNS, în 2018, înzestrarea gospodăriilor cu calculatoare era de 62% în mediul urban și 42% în mediul rural. Totodată, existența unui

¹ <https://moldova.ureport.in/opinion/1643/>

² „Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației” (ANRCETI), Evoluția pieței de comunicații electronice: 2018, https://www.anrceti.md/files/filefield/2018_Rap_Evol_Piafa_26042019.pdf

calculator într-o familie unde sunt 2 sau mai mulți elevi de asemenea poate fi considerată o barieră din moment ce un calculator nu poate fi utilizat concomitent de 2 persoane cu obiective paralele de învățare online. Mai mult, de acces la Internet fix în bandă largă dispuneau 48,7% de gospodării, dintre care 61% erau din mediul urban și doar 39% - din mediul rural³. Astfel, există o **discrepanță substanțială între accesul în localitățile urbane și în cele rurale**. Aproape 22% dintre localitățile rurale nu au încă acces în bandă largă la puncte fixe. În unele localități, profitabilitatea investiției în infrastructura de bandă largă este scăzută și cauzată de numărul redus de gospodării din zona rurală, precum și de gradul de dispersare al acestora. Prin urmare, **tinerii din aceste localități nu dispun de acces la educația digitală, fie din cauza costului ridicat al serviciului, fie din cauza lipsei infrastructurii**. În acest context, tinerii din zonele rurale, și mai ales cei din familiile social-vulnerabile, riscă să fie excluși din procesul educațional.

Cauza 2: Accesul tinerilor la educație de calitate în perioada stării de urgență este limitat de capacitatea redusă a cadrelor didactice de a utiliza instrumentele digitale.

Potrivit sondajului U-Report „Educație de la distanță” menționat, doar 48% din respondenți beneficiază de conferințe online cu profesorii în perioada de carantină. Ceilalți tineri chestionați studiază de sine stătător, în baza materialelor transmise de către profesori. De altfel, acest model de învățare generează nemulțumiri în rândul a 38% din tineri, în contextul în care volumul temelor de acasă devine exagerat de mare. Mai mult, chiar dacă profesorii depun toate eforturile necesare ca să asigure continuarea procesului de învățare, cca 19 % din tinerii chestionați sunt de părere că capacitatea limitată a profesorilor de a utiliza instrumentele digitale influențează semnificativ calitatea orelor în mediul online.

Efect 1: Tinerii din zonele rurale, în special cei din familiile social-vulnerabile, riscă să fie excluși din procesul educațional pe perioada carantinei.

Potrivit BNS, tinerii cu vârsta cuprinsă între 6-19 ani constituie 531,000. Dintre aceștia, 64% se află în mediul rural. Accesul limitat la tehnologie și internet în localitățile rurale, mai ales pe perioada carantinei, este un obstacol important în asigurarea educației pentru toți tinerii. Mai mult, cei mai afectați sunt tinerii din familiile social-vulnerabile, care suferă atât din cauza lipsei tehnologiei, cât și din lipsa unui mediu propice pentru dezvoltare. Întreruperea procesului de învățare poate genera consecințe pe termen lung în rândul tinerilor, afectând setul de cunoștințe pe care aceștia îl capătă și deciziile acestora pe termen lung. Potrivit unui [studiu efectuat în 2016 de către Jordan A. Carlsson](#), 10 zile suplimentare de școlarizare cresc semnificativ rezultatele la testele de evaluare ale studenților. În același timp, o întrerupere de 60 de zile al procesului educațional reduce șansa de reușită a acestora. Astfel, în lipsa instrumentelor digitale, accesul la educație este îngreunat pentru o parte din tinerii din zonele rurale, ceea ce reduce șansele de reușită a tinerilor pe termen lung și îi predispune la comportamente deviate.

Efect 2: Chiar și în rândul tinerilor care au acces la tehnologie, rezultatele la învățătură riscă să scadă.

Calitatea educației și mai ales șansele de reușită ale absolvenților sunt afectate de pregătirea slabă a profesorilor în lucrul cu instrumentele digitale. Perioada lungă de adaptare la noul mediu și lipsa unui sistem online de evaluare în sistemul educațional îngreunează procesul de învățare pentru studenți. De altfel, în pofida reformelor sectorului de învățământ implementate de la independență, se înregistrează o scădere continuă a ratelor de trecere cu succes a examenelor de absolvire a gimnaziului. Peste jumătate din numărul de elevi⁴ sunt doar parțial competenți la lectură, matematică sau știință și se află cu mult în urma colegilor lor din țările vecine. Lipsa unor măsuri urgente pentru remedierea situației poate genera o diminuare și mai importantă în rezultatele tinerilor la învățătură și poate afecta parcursul educațional și profesional al absolvenților. În aceeași ordine de idei, date fiind condițiile limitate de incluziune și reciprocitate a interacțiunii umane, cadrele didactice deja raportează gradul scăzut de interacțiune și receptivitate a unor elevi în procesul de învățare la distanță. Astfel, efortul depus de către pedagogi, pe de o parte, sunt duble, în timp ce capacitatea elevilor de implicare scade.

Asigurarea unei educații de calitate pentru toți tinerii, mai ales în perioada de criză, reclamă conjugarea eforturilor tuturor actorilor implicați în acest proces: autorități la nivel central și local, agenți economici, școală, părinți, copii și societate civilă. Prin urmare, grupul de advocacy „Tineret”, alături de partenerii

³ „Evoluția pieței de comunicații electronice în anul 2017”, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informatiei.

⁴ <https://www.unicef.org/moldova/ce-facem/educatie>

acestui, vine cu o serie de recomandări pentru a spori accesul egal și nediscriminatoriu al tinerilor din R. Moldova la educație.

Recomandări:

În baza celor expuse mai sus, soluția noastră constă în:

1. **Urgentarea procesului de determinare al modalității de desfășurare a examenelor de absolvire ale ciclului gimnazial și BAC-ului** (examinând și varianta online de examinare), având la bază un plan strategic de acțiuni elaborat și consultat cu actorii interesați, precum și dezvoltarea unui mecanism de promovare și susținere a examenelor de absolvire prin care elevii și studenții să nu fie respinși sau amânați.
2. **Asigurarea de către MECC cu calculatoare/tablete (cu titlu de împrumut sau donație) și acces la internet pentru fiecărui elev din zonele rurale/urbane, care face parte din categoriile social-vulnerabile, or care sunt din familie cu 2 și mai mulți copii care nu dispun de astfel de utilități.** Referință: exemplul din Estonia.
3. **Subvenționarea serviciilor de acces la Internet mobil (sau/și fix, unde aceasta este posibil) și asigurarea accesului gratuit la rețelele de internet pentru elevii ce au nevoie de acesta în perioada de carantină** (exemplu servind solidarizarea companiei Orange Moldova cu profesorii).
4. **Abilitarea cadrelor didactice în procesul digital de predare** prin livrarea instruirilor de tip Training for Trainers, pentru ca profesorii să fie instruiți corect cum să utilizeze eficient platformele de educație online.
5. **În perspectiva prelungirii stării de urgență, elaborarea curriculumelor și conținuturilor educaționale utilizând principiile e-learning.**
6. **Utilizarea unei platforme/instrumente unice de învățare, precum Google Classroom** (care este gratuită). Uniformizarea platformei/platformelor folosite pentru învățare la distanță va crea un confort al procesului de învățare, atât pentru cadrele didactice - cât și pentru elevi, chiar și după perioada stării de urgență.
7. **Elaborarea unei platforme naționale de învățare cu conținuturi educaționale digitale și instrumente de evaluare** ce va putea fi utilizată continuu în situații similare și nu doar.
8. **Asigurarea accesibilității procesului educațional adaptat la necesitățile copiilor și tinerilor cu dizabilități mentale și de vedere, utilizând material educațional însoțit de limbajul mimico-gestual și ușor de citit, precum și dezvoltarea modulelor de instruire online inclusiv pentru minoritățile lingvistice** (în limba rusă ș.a.).

De altfel, adaptarea sistemului educațional la mediul digital și asigurarea accesului pentru toți tinerii la acest sistem reprezintă o oportunitate importantă de a soluționa alte probleme existente, precum lipsa cadrelor în zonele rurale și uniformizarea accesului la educație de calitate. În acest sens, Legea nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității și Legea nr.60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități prevede implementarea garanțiilor de accesibilitate pentru a elimina obstacolele și barierele legate de facilitățile și serviciile publice, cum ar fi transportul, informațiile și comunicațiile.

Pe timp de pandemie nu neglijăm necesitățile de a investi în sistemul sănătății, dar totodată suntem de părerea că și sistemul de educație necesită o atenție sporită pe motiv că rezultatele acestui sistem vor produce efecte pe viitor.

Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) este o structura asociativă cu 51 de organizații de tineret membre ce are misiunea de a promova interesele tinerilor din Moldova.

În speranța unei colaborări eficiente, vă asigurăm de toată considerația noastră. Pentru orice întrebări sau detalii, ne puteți contacta la adresa de e-mail: ana-maria.beldiga@cntm.md sau cntm.corespondenta@gmail.com.

Lista organizațiilor care susțin apelul public se anexează.

Cu respect,
Roman Banari, Secretar General
Consiliului Național al Tineretului din Moldova

**Lista organizațiilor care susțin apelul public
privind asigurarea procesului de învățământ pe timp de pandemie COVID-19**

1. A.O. Asociația Institutum Virtutes Civilis
2. A.O. Promo-LEX
3. A.O. Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile
4. A.O. Centrul de Resurse Juridice din Moldova
5. A.O. Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova
6. A.O. Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP)
7. A.O. Tinerii pentru dreptul la viață (TDV)
8. A.O. Centrul pentru Jurnalism Independent
9. Uniunea organizațiilor invalizilor din Republica Moldova
10. Asociația de reabilitare a invalizilor din Republica Moldova
11. A.O. „Terra-1530”
12. A.O. BIOS
13. Asociația Femeilor pentru Protecția Mediului și Dezvoltarea Durabilă
14. A.O. Alianța INFONET
15. A.O. Eco-Răzeni
16. A.O. Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului „Eco-Tiras”
17. A.O. „Consiliul Raional al Tinerilor din Florești”
18. A.O. Comunitatea Studenților Creștini din Republica Moldova
19. A.O. INTECO
20. A.O. Institutul European de Studii Politice în Moldova
21. A.O. INVENTO
22. Asociația Presei Independente (API)
23. A.O. Centrul de Informare și Resurse PRO BONO
24. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă
25. A.O. ECOTOX
26. A.O. Certitudine
27. A.O. Automobil Club din Moldova
28. A.O. Eco-Sor
29. A.O. Institutul de Politici Publice
30. A.O. „Mostenitorii”
31. A.O. Părinți Solidari
32. Platforma Tineretului Pentru Solidaritate Interetnică
33. A.O. Asociația Studenților Europeni AEGEE-Chișinău
34. Consiliul Raional al Tinerilor Fălești
35. A.O. PRINCIPII SĂNĂTOASE
36. A.O. Uniunea Elevilor din Moldova
37. A.O. Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova
38. Institutul pentru Inițiative Strategice (IPIS)
39. A.O. Mișcarea Ecologistă din Moldova
40. Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din Republica Moldova
41. A.O. Centrul de Instruire și Dezvoltare Educațională
42. A.O. Centrul Regional de Mediu-Moldova (REC Moldova)